

9. Манифест параметризма [Електронний ресурс]: Варіант перекладу статті Патрика Шумахера – Режим доступу: <http://www.hiteca.ru/2013/10/manifesto.html> (дата доступу 10.03.2016).
10. Параметрическая архитектура [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tdl.synthetictotem.com/posts/1061626742> (дата доступу 10.02.2016).
11. Хайман Э. Новая морфология архитектуры. Зачем гены зданиям? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archi.ru/russia/40448/novaya-morfologiya-arhitektury-zachem-geny-zdaniyam> (дата доступу 15.03.2016)
12. Криворучко О.Ю. До питання розмежування конструктивізму і деконструктивізму / О.Ю. Криворучко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2007. – № 17. – С. 52-61.

Abstract

The article objects and theoretical works of parametrical direction were analyzed and parametrical architecture peculiarities were found.

Keywords: parametrical architecture, nonlinear architecture, heuristic, archetypes, style.

Аннотация

В статье проанализированы объекты и теоретические труды параметрического направления и выявлены особенности параметрической архитектуры.

Ключевые слова: параметрическая архитектура, нелинейная архитектура, эвристика, архетипы, стиль

УДК 712.25:7. 012

Г.О. Осиченко

д. арх., професор кафедри дизайну архітектурного середовища,

А.Ю. Чіняков

магістрант кафедри дизайну архітектурного середовища,

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка (Україна)

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ ДЛЯ МОЛОДІ

Анотація. В статті на основі аналізу зарубіжного досвіду формування міських публічних просторів для молоді виявлені тенденції їх розвитку, особливості функціональної структури та наповнення.

Ключові слова: публічний простір для молоді, функціональна структура, скейтпарк, скеледроми

Постановка проблеми. Публічний простір – це відкрита для доступу всіх громадян територія масового місцезнаходження людей у місті, де відбувається перетин соціальних, культурних і особистісних процесів. Публічні простори з'явилися на ранніх етапах розвитку цивілізації як об'єкти зосередження різноманітної діяльності міського населення. Спочатку вони виконували суспільну, релігійну, торговельну, видовищну функції. Потім в процесі розвитку цивілізації їх функціональне призначення ставало більш різноманітним [8 с.1]. До середини ХІХ ст. їх екологічне середовище було комфортним, але з появою транспортних засобів та промисловості багато громадських просторів втратили свої позитивні як екологічні, так і естетичні характеристики. Тотальна урбанізація, комп'ютеризація в ХХІ ст. відірвала людину від природного середовища та змінила усталені види міського спілкування. На сьогодні життя людини стало більш ізольованим, громадське життя перемістилося у внутрішній світ кафе, кінотеатрів та торгових центрів. Дедалі міські простори стають місцями напруги, де незнайомцям стає все більш складно взаємодіяти один з одним, та уявляються небезпечними та ворожими місцями. Молодь, зокрема підлітки – є найбільш вразливою частиною населення, яка потребує активної соціалізації, а також фізичного розвитку, розваг на свіжому повітрі та творчого самовираження.

На сьогодні в Україні майже відсутні спеціалізовані під дану вікову групу простори на відкритому повітрі, які були б безкоштовними та доступними. Тому відчувається потреба у місцях для молодих людей, де б вони почували себе захищеними, мали можливість вільного спілкування, розваг, всебічного інтелектуального та фізичного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації публічних просторів, в тому числі й для молоді, почала розглядатися з 70-х років у деяких країнах Європи та Північної Америки. За цей час накопичено значний теоретичний матеріал та практичний зарубіжний досвід організації міських публічних просторів. Ян Гейл - датський архітектор та консультант з міського дизайну, автор ряду книг: «Livet mellem husene» (Життя серед будівель), «Public Spaces. Public Life» (Громадські місця. Громадське життя), «New city spaces» (Нові міські простори) [1,2]. В них зосереджена увага на організації міських просторів, покращенні якості життя в містах. Henry Shaftoe [3] у книзі «Convivial Urban Spaces: Creating Effective Public Places» наводить рекомендації для покращення публічних просторів міста. Karen Malone [4] – міжнародний консультант ЮНІСЕФ, присвятила ряд статей проблемам дітей та молоді у містах. Debra Efroymson [5] у статті розкриває проблеми дітей у містах. Стаття «Public Spaces, How they humanize cities» розкриває проблеми міського простору. В Україні та більшості країн СНД в пострадянський період

питання організації громадського середовища як цілісне явище з наукової точки зору не стало об'єктом спеціальних наукових досліджень. Останнім часом починають з'являтися роботи, в яких розглянуті окремі аспекти питання, але теоретичні роботи присвячені організації публічних просторів для молоді відсутні. Це підкреслює актуальність вивчення даної теми та необхідність теоретичної рефлексії закордонного досвіду.

Мета роботи – розглянути закордонний досвід формування міських публічних просторів для молоді, провести аналіз існуючих об'єктів та виявити їх особливості.

Виклад основного матеріалу. У ході дослідження було проаналізовано 30 аналогів публічних просторів у різних країнах світу, що створювалися безпосередньо для підлітків і молоді. Встановлено, що простори для молоді розміщуються у різних зонах міста (рис 1.) Об'єкти, що знаходяться в центральній частині міст мають локальний характер, невеликі за площею – до 2-х га. Простори для відпочинку молоді розміщують на місцях звільнених від паркінгів, або відмовляються від проїзних частин на користь пішохідних вулиць. Іноді дані об'єкти влаштовують у промислових районах на місцях старих заводів. Наприклад, Скейт-парк «Factoria Joven Skate Park» в м. Меріда, Іспанія. Побудований у 2011 році. Автор проекту - Selgas Cano Arquitectos. Об'єкти на периферії міста більші за площею та розташовуються поблизу лісових масивів, водойм.

Міські публічні простори для молоді являють собою поліфункціональні об'єкти. Аналіз аналогів показав, що в даних об'єктах переважають *спортивно-оздоровча, рекреаційна та розважально-ігрова функції*. Також зустрічаються такі функціональні зони: культурно-просвітницька, зона масових заходів, зона прогулянок та тихого відпочинку, господарсько-обслуговуюча зона. Ці зони співвідносяться наступним чином (рис.2), при явній територіальній перевазі спортивно-оздоровчої зони (60 - 20 % в балансі території) та зони природних ландшафтів (60-10 %).

Спортивно-оздоровча зона просторів для підлітків зазвичай представлена велозоною, скейт-парком, зонами для гри в м'яч, танцювальним майданчиком та катком (Рис.3). Новим типом спортивного майданчика на відкритому повітрі став скеледром у Скейт-парку «Factoria Joven» у м. Меріда, Іспанія, 2011 р. На просторах для підлітків часто розміщують майданчики для масових заходів з амфітеатрами, ігрові майданчики. Новим елементом просторів стали спеціально виділені зони графіті для самовираження молоді. Майже кожен з проаналізованих об'єктів обладнаний безкоштовним Wifi доступом, громадськими вбиральнями та душовими.

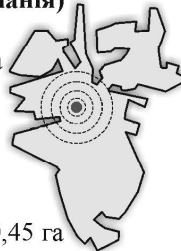
Проведені за кордоном опитування підлітків (США, Європа, Австралія)

свідчать про їх потреби по відношенню до публічних просторів: наявність місць з WiFi, що мають захист від дощу і сонця; кіно майданчики з нічним і денними показами фільмів для будь-якого віку та інтересів; Food вантажівки і Cafes автівки з недорогою і різноманітною їжею; ігрові майданчики і ігрове обладнання, що відповідає антропометрії підлітків (гойдалки, балансири, лабіринти тощо); наявність простору для неформального спілкування будь-якого типу (дерева - будинки, столи з лавками тощо); природні гаї, в яких можна слухати птахів, милуватися краєвидами; музичні майданчики з можливістю підключення власного телефону до музичної системи з динаміками, світлом і інтерактивними лавками, які дозволяють підліткам вибрати музику, тусуватися і танцювати; наявність нічного освітлення на території та кнопок виклику поліції; наявність водних об'єктів (фонтани, струмки тощо); наявність інтерактивного простору і обладнання (скелетдроми, скейт парки, зони графіті, інтерактивні скульптури тощо).

Factoria Joven Skate Park
(Меріда, Іспанія)

Розташований на
окраїні
міста на місці
старого
заводу

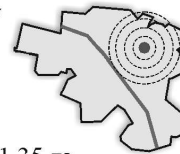

Площа об'єкту - 0,45 га

Maria park
(Вайле, Данія)

Розташований у
центральної
частині міста.

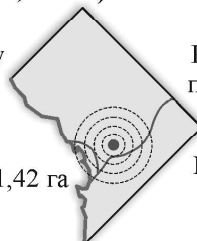

Площа об'єкту - 1,35 га

IL PARCO (Canal Park)
(Вашингтон, США)

Розташований у
південній
частині міста.

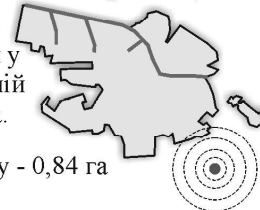

Площа об'єкту - 1,42 га

BIJLMERPARK
(Амстердам, Нідерланди)

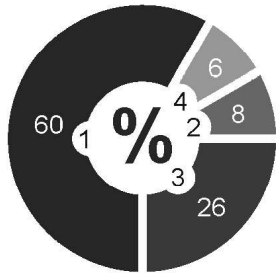
Розташований у
південно-східній
частині міста.

Площа об'єкту - 0,84 га

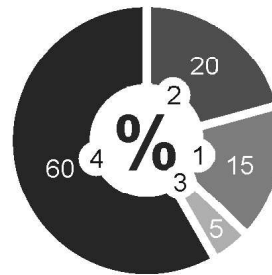
Рис 1. Місця розташування просторів для підлітків в структурі міста

**Скейт-парк «Factoria Joven Skate Park»
(Меріда, Іспанія)**

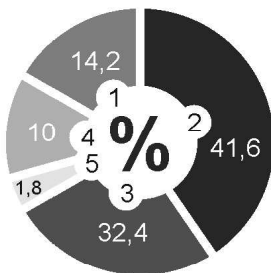
1. Спортивно-оздоровча зона
2. Зона паркінгу
3. Культурно-просвітницька зона
4. Рекреаційна зона

**Maria park
(Вайле, Данія)**

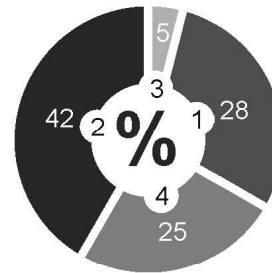
1. Спортивно-оздоровча зона
2. Зона паркінгу
3. Культурно-просвітницька зона
4. Рекреаційна зона

**IL PARCO (Canal Park)
(Вашингтон, США)**

1. Спортивно-оздоровча зона
2. Рекреаційна зона
3. Зона тихого відпочинку та прогулянок
4. Зона масових заходів
5. Господарсько-обслуговуюча зона

**BIJLMERPARK
(Амстердам, Нідерланди)**

1. Спортивно-оздоровча зона
2. Рекреаційна зона
3. Зона тихого відпочинку та прогулянок
4. Розважально-ігрова зона

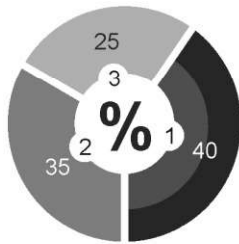
Рис. 2. Функціональне зонування території публічних просторів для підлітків

Висновки. На основі проведеного аналізу слід визначити, що публічні простори для підлітків з'явилися недавно і є новим типом міського простору, який знаходиться на стадії зародження. Не зважаючи на те, що відокремлення просторів для підлітків від загальних публічних просторів окремі психологи вважають суперечливим підходом, простори для підлітків і молоді дуже активно формуються і розповсюджуються по території західноєвропейських міст (рис.3). Залишаюся невеликими по своїй площі (не більше 2-3 га), міські простори для підлітків показують сучасну тенденцію диференціації публічних просторів міста за віковою структурою населення. Особливостями просторів для підлітків стає наявність специфічних елементів, таких як скейт-парки,

велопарки, скеледроми, зони для творчого самовираження. Також виявлено збільшення функціонального різноманіття публічних просторів для молоді, ускладнення їх функціонального, процесуального та ігрового наповнення.

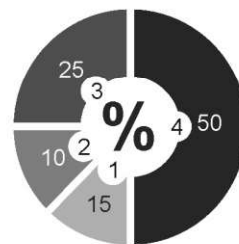
IL PARCO (Canal Park)
(Вашингтон, США)

1. Каток / Фонтан
2. Майданчик для масових заходів
3. Ресторан

BIJLMERPARK
(Амстердам, Нідерланди)

1. Скейт-майданчик
2. Вело-майданчик
3. Спортивна арена для гри в м'яч
4. Ігрові майданчики

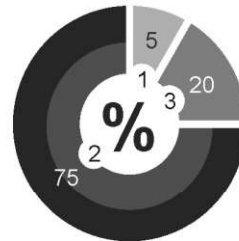
Скейт-парк «Factoria Joven Skate Park»
(Меріда, Іспанія)

1. Скейт-майданчик
2. Вело-майданчик
3. Танцювальна зона
4. Майданчик для масових заходів
5. Зона wi-fi
6. Зона графіті
7. Комп'ютерна лабор.
8. Скалодром

Maria park
(Вайле, Данія)

1. Скейт-зона
2. Спортивна арена для гри в м'яч/каток
3. Майданчик для масових заходів

Рис. 3. Приклади публічних просторів для підлітків та номенклатура їх майданчиків

Література

1. Gehl J. Life Between Buildings: Using Public Space / Island Press [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/books.google.com.ua/books?id=X707aiCq6](https://books.google.com.ua/books?id=X707aiCq6) (04.03.16)
2. Shaftoe H. Convivial Urban Spaces: Creating Effective Public Places/ Earthscan, 2012 - Architecture - 161 pages.
3. Malone K. Children, Youth and Sustainable Cities / Vol. 6, No. 1, 5–12, 2001 – [Електронний ресурс]/ – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/228695404_Children_Youth_and_Sustainable_Cities - 02.02.2016
4. Efroymson D. Public Spaces: How They Humanize Cities. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://healthbridge.ca/Public%20Spaces_How%20they%20Humanize%20Cities.pdf - 02.04.2017
5. Кадыров Т.Э. Общественные пространства: феномены, тенденции и процессы [Электронный ресурс] / Известия КГАСУ. – 2014. № 4 (30).– Режим доступа: izvestija.kgasu.ru/files/4_2014/115_120_Kadyrov.pdf. – 15.03.2016.
6. Масталерж Н.А. Формирование концепции общественного пространства как структурного элемента городской среды [Электронный ресурс] / Н.А. Масталерж // Архитектон: известия вузов. – 2013. – №3(43). – Режим доступа: http://archvuz.ru/2013_3/6. - 20.03.2015.
7. Общественные пространства как объекты гуманизации городской среды / М. А. Вотинов // Проблемы теории и истории архитектуры Украины. – 2013. – Вып. 13. – С. 222-227. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prtiau_2013_13_40 - 17.03.2015_
8. Онищенко-Швец Л. Функції громадських просторів міста: розвиток в часі та просторі / Л.Онищенко-Швец // Досвід та перспективи розвитку міст України. – 2013. – Вып. 24. – С. 54-61.

Abstrct

In this article, the development trend, peculiarities of the functional structure and the filling of spaces for teenagers were identified based on the analysis of foreign experience of formation of urban public spaces for youth and teenagers

Keywords: public space for teenagers, functional structure, skate park, climbing walls.

Аннотация

В статье, основываясь на анализе зарубежного опыта формирования городских общественных пространств для молодежи и подростков, выявлены тенденции развития, особенности функциональной структуры и наполнения пространств.

Ключевые слова: общественные пространства для молодежи и подростков, функциональная структура, скейт-парк, скалодром.